

Vlaams
Parlement

ingediend op **608** (2020-2021) – Nr. 1
15 januari 2021 (2020-2021)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie ad hoc voor de Evaluatie
en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid
uitgebracht door Koen Daniëls, Loes Vandromme
en Hannelore Goeman

over beleidsaanbevelingen
voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming

Samenstelling van de Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid:

Voorzitter: Björn Rzoska.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Marius Meremans, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Jo Brouns, Loes Vandromme;
Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz;
Elisabeth Meuleman, Björn Rzoska;
Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Lorin Parys, Tine van der Vloet;
Yves Buysse, Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin;
Katrien Schryvers, Peter Van Rompuy;
Siame El Kaouakibi, Maurits Vande Reyde;
Johan Danen, Jeremie Vaneckhout;
Hannelore Goeman.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

Documenten in het dossier:

582 (2020-2021) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

INHOUD

1. Uiteenzetting door Koen Daniëls	4
2. Uiteenzetting door Loes Vandromme	7
3. Uiteenzetting door Jean-Jacques De Gucht	8
4. Uiteenzetting door Johan Danen.....	9
5. Uiteenzetting door Hannelore Goeman	10
6. Uiteenzetting door Roosmarijn Beckers	11
7. Uiteenzetting door Jo Brouns	12
8. Uiteenzetting door Kathleen Krekels	12
9. Uiteenzetting door Arnout Coel	13
10. Uiteenzetting door Jan Laeremans.....	14
11. Repliek van Björn Rzoska, commissievoorzitter	14
12. Repliek van Jan Laeremans	14
13. Indicatieve stemming	14
Gebruikte afkortingen	15

Op woensdag 16 december 2020 hield de Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid een gedachtewisseling over beleidsaanbevelingen voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming.

De gedachtewisseling werd gehouden op basis van de originele versie van het voorstel van resolutie over aanbevelingen voor het Vlaamse coronabeleid in het beleidsdomein Onderwijs door de Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 582/1).

Het Uitgebreid Bureau van 27 mei 2020 besliste een themadebat te houden, conform artikel 78 van het Reglement, met het oog op de evaluatie van het Vlaamse coronabeleid en het uitzetten van een postcoronatraject. Om dit themadebat voor te bereiden werd de Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid opgericht. Deze commissie ad hoc zal een maatschappelijke beleidsnota opstellen die, naast de probleemstelling, een langetermijnvisie inhoudt en verduidelijkt wat men er in de lopende zittingsperiode aan wil doen, na hoorzittingen met experts en vertegenwoordigers van de diverse betrokken sectoren. Met het themadebat wordt beoogd om enerzijds een evaluatie op te maken van de voorbije coronacrisisperiode, met als bedoeling hieruit de nodige lessen te trekken voor de toekomst, en anderzijds een eerste aanzet te geven voor een postcoronatraject.

(Deze commissievergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Uiteenzetting door Koen Daniëls

Volgens *Koen Daniëls* kwamen er tijdens de hoorzittingen heel wat gedreven sprekers uit het volledige onderwijsveld aan bod, die steeds geprobeerd hebben om in moeilijke omstandigheden onderwijs te verstrekken. Hij dankt iedereen die daar zijn schouders mee heeft ondergezet. Het voorstel van resolutie zal heel wat aanbevelingen doen, en er komen ook belendende percelen aan bod, zoals de opvang.

De protocollen zijn opgemaakt om de veiligheid van het onderwijspersoneel en de leerlingen te garanderen en zijn belangrijk om contactonderwijs maximaal te kunnen organiseren, wat dan weer cruciaal is om de leerachterstand te beperken. Het Vlaams Parlement vraagt om essentiële derden steeds toegang te laten hebben tot de scholen want ze zijn belangrijk voor de ondersteuning en begeleiding van leerlingen.

Scholen worden opgeroepen om het preventiebeleid op een goede manier te ontwikkelen en ervoor te zorgen dat de nodige expertise aanwezig is om risicogroepen op een goede manier te kunnen omschrijven. Als er onderwijspersoneel uitvalt, moeten de vervangingsregels voldoende flexibel zijn. Stages moeten maximaal kunnen doorgaan, zowel voor bso, tso als hoger onderwijs. Zeker voor praktijkopleidingen is dit een belangrijk onderdeel. De reeds genomen maatregelen moeten worden geëvalueerd om na te gaan of ze permanent gemaakt kunnen worden, ook in niet-crisistijden.

Er waren problemen bij het openbaar vervoer om leerlingen naar de scholen te brengen. Dat is opgelost met versterkte ritten. In het voorstel van resolutie zal worden gevraagd om dat verder te zetten en om ook de lokale vervoerregio's hierbij te betrekken.

Alle sprekers in de hoorzittingen hebben het over communicatie gehad. Sommigen vroegen om meer concreet te zijn, terwijl anderen net vroegen om niet te concreet te zijn omdat lokale autonomie nodig is. In het voorstel van resolutie zal worden gevraagd om zo rechtstreeks en direct mogelijk te communiceren met scholen en leerkrachten. Een goed instrument daarvoor is Schooldirect dat zo toegankelijk mogelijk gemaakt moet worden, zodat instellingen, scholen en leerkrachten snel

weten waar ze informatie kunnen vinden. Eventuele wijzigingen moeten ook duidelijk gemarkeerd worden.

Er wordt gevraagd om goed af te stemmen met andere beleidsniveaus. Lokale besturen worden opgeroepen om scholen te betrekken bij de implementatie van crisismaatregelen.

Het voorstel van resolutie zal vragen om het beleidsvoerende vermogen van scholen te versterken, zowel op het vlak van datageletterdheid als inzake de aanwezigheid van voldoende competentie om dergelijke crisis te managen. Dat moet niet altijd alleen de directeur zijn want ook andere leden van het schoolteam kunnen daarin rollen opnemen.

Zowel de pedagogische begeleidingsdiensten als de onderwijsinspectie hebben hun rol in de crisis gespeeld. Koen Daniëls wijst op de coachende rol van de inspectie. Scholen en schoolbesturen vonden het aangenaam om een telefoon vanuit de overheid te krijgen. De inspectie was een rechtstreeks doorgeefluik naar de administratie, en omgekeerd kon de inspectie aangeven hoe scholen het deden in de crisis. Er wordt gevraagd om die rol te evalueren met het oog op volgende crisissituaties.

Uiteraard zijn er financiële gevolgen voor de scholen. Er wordt gevraagd om in een compensatie te voorzien voor die extra kosten.

Op het vlak van infrastructuur moet er een onderscheid gemaakt worden tussen nieuwe en bestaande scholen. Bij nieuwe scholen moet worden nagedacht over ventilatiesystemen en circulatieplannen. Bij bestaande schoolgebouwen moet worden nagegaan wat er kan gebeuren op het vlak van luchtkwaliteit. Er moet ook gekeken worden naar de sanitaire voorzieningen en het aantal plaatsen waar leerlingen de handen kunnen wassen. Ook de schoonmaak moet op een andere manier georganiseerd worden.

Leerlingen, cursisten, studenten en ouders moeten maximaal betrokken worden bij beslissingen.

Bij afstandsonderwijs moeten er twee zaken in ogenschouw worden genomen. Ten eerste moet er een kwaliteitskader ontwikkeld worden en moet er gekeken worden of er aanpassingen aan de regelgeving nodig zijn op het vlak van aan- en afwezigheid bij onlinelessen. Ten tweede moet er blijvend aangestuurd worden op evalueren en zorgvuldige toetsing om na te gaan waar de leerlingen staan, niet alleen op schoolniveau maar ook op monitoringniveau en wetenschappelijk niveau om zo de leerachterstand onder de aandacht te brengen.

In het voorstel van resolutie zullen belangrijke zaken staan over digitalisering. Er wordt een omvattend ICT-beleid gevraagd, waaraan een budgettair plan is gekoppeld. Vlaanderen loopt op dat vlak achter, maar heeft thans een enorme sprong voorwaarts gemaakt. Voorzie scholen, leerkrachten en leerlingen van de nodige ICT-infrastructuur zodat iedereen volwaardig kan participeren. Zorg voor de nodige ondersteuning en opleiding van het onderwijspersoneel. Faciliteer de cruciale rol voor de schoolteamleden die instaan voor de ICT-coördinatie. Ook kwetsbare jongeren moeten kunnen worden bereikt.

Het voorstel van resolutie zal oproepen om te allen tijde in opvang te voorzien als scholen niet open kunnen zijn. Daarvoor zijn partnerschappen met en afstemming tussen bestaande organisaties nodig. Er moet pragmatisch omgegaan kunnen worden met het personeelsstatuut. Het voorstel van resolutie zal eveneens oproepen om scholen buitengewoon onderwijs in principe niet te sluiten. Als de zorg niet gegarandeerd kan worden omdat personeel is uitgevallen en de school toch moet

sluiten, dan moet er niettemin gezorgd worden voor opvang, zorg en therapie, eventueel op andere plaatsen en in overleg met de ouders.

Wat de teststrategie, de contactopsporing en de vaccinatie betreft, moet er een duidelijke en eenduidige test- en vaccinatiestrategie en gevalsdefinitie uitgewerkt worden voor het Vlaamse onderwijs. Sneltesten zijn belangrijk om te kunnen ingrijpen en om het contactonderwijs maximaal te blijven realiseren. In andere sectoren van het Vlaamse onderwijs, zoals het volwassenenonderwijs en het dko, moet er een concrete partner aangeduid worden voor contactopsporing.

Er wordt aandacht gevraagd voor het mentaal welbevinden van leerlingen, studenten en personeel want de pandemie weegt zwaar door, en iedereen hoopt terug op een normaal leven. Er moet bijzondere aandacht zijn voor leerlingen en studenten die nog geen netwerk hebben en het kindperspectief moet voldoende in rekening worden gebracht. Een teamlid moet als aanspreekpunt aangeduid worden voor leerlingen en studenten die het moeilijk hebben.

In het voorstel van resolutie zal er ook aandacht gaan naar kwetsbare leerlingen. De school is een vertrouwde, rustgevende en veilige leefomgeving. Als ze moet sluiten, moeten die leerlingen er alsnog opgevangen en ondersteund kunnen worden. Er moet ook rekening gehouden worden met leerlingen of studenten die met armoede geconfronteerd worden. Zo is er gesuggereerd om de keuken van scholen open te houden en externe cateraars toe te laten om zo in warme maaltijden te blijven voorzien.

Ook in het hoger onderwijs zijn er kwetsbare studenten. Het voorstel van resolutie zal vragen om de stuvo's en de OCMW's op elkaar af te stemmen zodat studenten geen speelbal worden tussen twee instanties. Ook voor hen moet voor de nodige ICT-infrastructuur gezorgd worden. Er moet een kader gecreëerd worden waardoor studenten die wegens de crisis geen gebruik maken van hun studentenkamer, geen kosten aangerekend krijgen voor verbruik van bijvoorbeeld water. De stuvo's moeten daarin een leidende rol spelen zodat niet elke student individueel moet onderhandelen.

De leerachterstand moet zo goed mogelijk gemonitord worden en er moet worden ingezet op remediëring. De leerachterstand moet zoveel mogelijk op school tijdens de lesuren weggewerkt worden. Daarnaast wordt er voorzien in bijlessen en bij-scholen, zoals zomerscholen. Er moet ook nagegaan worden of en op welke manier de lerarenopleidingen kunnen worden versterkt op het vlak van het in kaart brengen van leerwinst of -achterstand.

Zomerscholen moeten structureel ingebed worden, maar tegelijkertijd moet goed de vinger aan de pols worden gehouden inzake wie er naartoe gaat en wat er geleerd wordt. Er moet ook een goede regionale spreiding zijn zodat iedereen de kans krijgt om naar een zomerschool te gaan. Verder moeten er drempels weggewerkt worden zodat er voldoende personeel voor kan worden gevonden.

De CLB's hebben alles op alles gezet om steeds bereikbaar te zijn en hebben de rol van contactopsporing op zich genomen. Ze moeten voldoende mankracht hebben om die rol te kunnen blijven vervullen. De CLB's moeten verder beter betrokken worden in de eerstelijnszorg. Er moet in samenspraak met de CLB-sector onderzocht worden op welke manier er meer aandacht kan zijn voor de psychosociale gevolgen voor leerlingen.

Het volwassenenonderwijs gaf aan dat het wat vergeten werd, maar in de draai-boeken is het wel degelijk opgenomen. Er moet echter aandacht zijn voor de specificiteit van de CVO's en CBE's, en het speelveld moet gelijk zijn. Voor de CVO's en het dko moet worden nagegaan wat de impact is van het dalende aantal inschrijvingen op de werkingsmiddelen en welk antwoord daarop gegeven kan worden.

Ook het dko voelde zich soms wat achtergesteld. Het beschikt vaak over grote lokalen waar zaken wel georganiseerd kunnen worden, maar dat werd vanuit virologisch standpunt toch afgeraden omdat er verschillende generaties samenkomen.

Er waren ontluisterende getuigenissen van internaten. In het voorstel van resolutie zal er dan ook gevraagd worden naar een aangepaste ondersteuning ervan als leerlingen er meer zijn dan gepland.

Enkele aanbevelingen gaan over het buitengewoon onderwijs. De rijtijd van het leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs is vaak te lang. Daar moeten lessen uit getrokken worden. Er moet ook extra aandacht zijn voor gepast beschermingsmateriaal voor dat buitengewoon onderwijs.

Het voorstel van resolutie zal een goede afstemming bepleiten tussen alle instellingen hoger onderwijs in eenzelfde studentenstad. Dat was niet altijd het geval.

Ook in de toekomst moet overmacht ingeroepen kunnen worden door studenten om hun leerkrediet terug te krijgen voor die opleidingsonderdelen waar ze niet voor geslaagd waren, indien ze aan alle evaluatiemomenten in dat academiejaar hebben deelgenomen.

Het voorstel van resolutie zal proberen om zo breed mogelijk in te spelen op de grote issues, maar daarmee eindigt het niet. Dat moet nu in beleid worden omgezet. De N-VA zal het voorstel van resolutie met veel enthousiasme goedkeuren en roept de Vlaamse Regering op om er haar schouders onder te zetten en het vorm te geven.

2. Uiteenzetting door Loes Vandromme

Loes Vandromme heeft met veel enthousiasme de hoorzittingen gevolgd, waarin het volledige onderwijsveld aan bod is kunnen komen. De sprekers hebben zowel hun positieve als negatieve ervaringen gedeeld en daar moeten lessen uit getrokken worden voor eventuele toekomstige crisissen, wat zal resulteren in een voorstel van resolutie. Rode draad tijdens de hoorzittingen was de passie voor onderwijs bij alle sprekers.

Loes Vandromme onderstreept de vraag van scholen naar autonomie en vertrouwen. De hoorzitting met het buitengewoon onderwijs heeft haar het meeste geraakt. In de toekomst moet worden vermeden dat scholen sluiten, zeker voor kwetsbare leerlingen die nog meer dan anderen nood hebben aan structuur en ondersteuning. Voor veel leerlingen is de school een plaats waar ze niet alleen leren, maar waar ze zich ook veilig voelen.

Ouderbetrokkenheid is cruciaal, zeker op het vlak van leerachterstand. Scholen zijn geen eiland, maar maken deel uit van de maatschappij. Zelfs in tijden van hoge besmettingen moeten de muren rond scholen zoveel mogelijk neergehaald worden. Ouders spelen daarin een cruciale rol. Er zijn mooie voorbeelden van brugfiguren en instanties die scholen ondersteunen om die ouderbetrokkenheid te verbeteren. Daar kunnen lessen uit getrokken worden.

Deze crisis was één groot experiment waaruit geleerd moet worden, maar dit moet evidencebased gebeuren. Onderzoek is enorm belangrijk.

De communicatie was een breekpunt omdat er soms eerst in de pers werd gecommuniceerd. Het voorstel van resolutie zal rekening houden met de vraag om nog meer op de hoogte gehouden te worden van updates.

Het dko, het volwassenenonderwijs, de internaten, het buitengewoon onderwijs en OKAN gaven aan dat ze zich stiefmoederlijk behandeld voelden. Ook daar zal rekening mee worden gehouden in het voorstel van resolutie. Ze moeten steeds het gevoel krijgen dat ze volwaardig betrokken worden.

CLB's staan op het kruispunt tussen Welzijn en Onderwijs en zijn een belangrijke schakel voor leerlingen die nood hebben aan extra ondersteuning. Door de coronacrisis is het preventieve meer in de kijker gesteld. De CLB's hebben het beste van zichzelf gegeven en verdienen dan ook erkenning.

Er is nood aan sterke schoolteams en wendbare scholen. Leerkrachten moeten ruimte en tijd krijgen om zich bij te scholen. Er wordt ingezet op meten, maar directies en schoolteams moeten aan de slag met de data die ze verzameld hebben. Zeker voor de directeurs in het basisonderwijs moet de beloofde beleidsondersteuning zo snel mogelijk gerealiseerd worden.

Loes Vandromme dankt tot slot alle leden en de voorzitter voor de goede samenwerking van de afgelopen maanden.

3. Uiteenzetting door Jean-Jacques De Gucht

Jean-Jacques De Gucht meent dat er in deze bijzondere tijden ook naar de toekomst gekeken moet worden. Het onderwijs heeft zijn veerkracht laten zien en heeft er alles aan gedaan om leerlingen en cursisten op een goede manier te begeleiden. Er wordt veel opgenomen in het voorstel van resolutie en het zal een huzarenstuk zijn om alles uit te voeren, maar hij is ervan overtuigd dat de ministers dat op een gedegen manier zullen doen, in samenwerking met het Vlaams Parlement.

Het beste onderwijs is onderwijs in de klas. Een school is meer dan enkel een plaats waar men dingen leert. Het is ook een veilige haven. Er wordt dan ook terecht gevraagd om te blijven inzetten op contactonderwijs. Dit is belangrijk voor zowel het mentaal welbevinden van de leerlingen als voor het beperken van de leerachterstand.

Het voorstel van resolutie zal actieve betrokkenheid vragen van de leerlingen in het beleid van de school en de genomen beslissingen, wat ook vaak aan bod is gekomen tijdens de hoorzittingen.

Het voorstel van resolutie zal ook bijzondere aandacht schenken aan de meest kwetsbaren die zeker in crisistijden extra hard worden getroffen. Daar moet een actief beleid rond gevoerd worden. Er wordt gevraagd om scholen te motiveren om samen te werken met lokale initiatieven die al contact hebben met kwetsbare ouders om deze zo makkelijker te bereiken.

Het voorstel van resolutie zal vragen om scholen te ondersteunen, in samenwerking met lokale overheden, om in crisissituaties waarbij het contactonderwijs (deels) opgeschort is, zo goed mogelijk contact te houden met alle leerlingen en hun ouders. Dat geldt in het bijzonder voor de meest kwetsbare leerlingen. Tijdens de lockdown waren zij niet meer of moeilijk te bereiken, en er moet dan ook alles aan gedaan worden om hen niet te verliezen.

Er wordt expliciet gevraagd om bij afstandsonderwijs extra aandacht te besteden aan leerlingen uit kwetsbare gezinnen, zodat ze te allen tijde in een veilige omgeving onderwijs kunnen volgen. Het is van belang om goede praktijken te delen inzake het bereiken van kwetsbare leerlingen, die tijdens de sluiting van de scholen vaak van de radar zijn verdwenen. Ook hier is een rol weggelegd voor de lokale besturen want zij staan zoveel dichterbij de mensen en kunnen korter op de bal spelen. Het is belangrijk om met hen in dialoog te gaan en daartoe in de nodige middelen te voorzien.

Digitalisering is het woord van 2020. Een hele dag op een stoel voor een scherm zitten, is vaak een hele opgave en bemoeilijkt het sociaal contact, maar toch moet er op de digitale weg verder worden gegaan. Op een korte periode is alles op alles gezet om de digitale kloof te dichten, want die is er wel degelijk tussen kansarme en kansrijke leerlingen. De snelle overschakeling naar digitaal onderwijs was niet voor iedereen even evident. Jean-Jacques De Gucht dankt minister Ben Weyts voor zijn blijvende inspanningen op dat vlak. Maar over ICT-materiaal beschikken is niet voldoende want men moet er ook mee aan de slag kunnen. Daarom moet er ingezet worden op digitale geletterdheid en mediawijsheid. Het voorstel van resolutie zal de uitrol vragen van omvattend en duurzaam ICT-beleid dat zorgt voor versterking, versnelling en structurele verankering van de digitalisering in het Vlaamse onderwijs en waarbij de relevante digitale competenties en vaardigheden van alle leerlingen en leerkrachten ontwikkeld worden. Scholen, leerkrachten en leerlingen hebben hiervoor de nodige infrastructuur nodig en het onderwijspersoneel de nodige ondersteuning en opleiding. Het voorstel van resolutie zal ook extra aandacht vragen voor kansarme en kwetsbare leerlingen en de verschillende onderwijsniveaus. De versterking van de digitale geletterdheid voor cursisten in de centra voor basis-educatie wordt eveneens aanbevolen.

Het mentaal welbevinden kwam vaak aan bod in de voorbije weken en maanden, en baart ernstig zorgen. De coronacrisis heeft grote impact op de gemoedstoestand en het geluksgevoel, niet het minst bij scholieren en studenten. Er wordt aanbevolen om voldoende aandacht te besteden aan dat mentaal welbevinden van alle leerlingen, cursisten en studenten. Er is ook extra aandacht nodig voor de kwetsbaren, zij die in een overgangsjaar zitten en voor eerstejaarsstudenten. Er wordt gevraagd te voorzien in een aanspreekpunt voor studenten die nood hebben aan psychologische ondersteuning.

De coronacrisis heeft verontrustende cijfers blootgelegd inzake kindermisbruik en intrafamiliaal geweld. Er wordt gewezen op het belang van verhoogde waakzaamheid ten aanzien van gezinnen en kinderen in een verontrustende opvoedingssituatie of bij wie mishandeling of intrafamiliaal geweld wordt vermoed.

Recent onderzoek heeft aangetoond dat de leerachterstand als gevolg van de coronacrisis kan oplopen tot een half jaar. Het voorstel van resolutie zal vragen om de leerachterstand aan te pakken door te remediëren in de klas zodat alle leerlingen worden bereikt en om leerachterstand in te halen via bijlessen of bijscholen, zoals zomerscholen. Daarbij moeten de leerlingen bereikt worden voor wie bijles nodig is. Het voorstel van resolutie zal vragen om de zomerscholen structureel te verankeren.

Er wordt aanbevolen om voldoende aandacht te besteden aan de organisatie van het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs, zodat het ook in tijden van een gezondheidscrisis georganiseerd kan worden zonder dat kinderen nog langer op de bus moeten zitten. Het voorstel van resolutie zal aandacht vragen voor heel wat zaken en iedereen zal erop moeten toezien dat dit maximaal wordt omgezet in beleid.

4. Uiteenzetting door Johan Danen

Johan Danen dankt iedereen in het onderwijsveld voor de inzet van de voorbije periode. De crisis heeft een aantal bestaande ongelijkheden uitvergroot en dat moet iedereen waakzaam en assertief maken om er iets aan te doen. Een aantal groepen, zoals CVO's, CBE's, buitengewoon onderwijs, internaten en dko, voelden zich vergeten, en dat gevoel was ook deels terecht. De spreker vraagt de minister om daar de komende jaren extra aandacht voor te hebben.

Ook de studenten in het hoger onderwijs hebben zich heel lang vergeten gevoeld. Bij bepaalde beslissingen waren ze nauwelijks betrokken. Ook daar moet extra op

ingezet worden. Bepaalde personeelsgroepen voelden zich eveneens vergeten, vooral personen met een hoogrisicoprofiel.

Ook de kwetsbare gezinnen hebben zich heel lang vergeten gevoeld, en dat was ook terecht. Nog steeds zijn er gezinnen die het heel moeilijk hebben om om te gaan met wat hen gevraagd wordt in de onderwijscontext.

Er moet aandacht zijn voor het mentaal welzijn van vooral studenten hoger onderwijs. Sociale interactie is een basisbehoefte om op te groeien tot een evenwichtig en mentaal gezonde volwassene. Vooral in de leeftijdscategorie van 15 tot 23 jaar is het bijzonder belangrijk om daar aandacht voor te hebben. Groen steunt dan ook ten volle de punten die daarop inzetten. Het mentaal welzijn van bepaalde jongeren was voor de crisis al niet fantastisch, maar het is goed om de aandacht daarvoor structureel in te bouwen op beleidsmatig vlak. Thans ontplooiën heel wat universiteiten en hogescholen naast elkaar goede dingen, maar het is nodig om in de toekomst een structureel beleid uit te bouwen.

Het mentaal welzijn van het personeel wordt soms vergeten en het is dan ook goed dat ook daar aandacht voor zal worden gevraagd in het voorstel van resolutie.

In het voorstel van resolutie zal regelmatig gesproken worden over samenwerking met het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, de vervoerregio's of de lokale besturen, want onderwijs is geen eiland op zich maar is ingebed in een veel bredere structuur. Bepaalde scholen en instellingen werken al goed samen met de omgeving en de context, maar daar is nog veel verbetering mogelijk. De spreker haalt het voorbeeld van het busvervoer aan. Hij vindt het onbegrijpelijk dat kinderen in het buitengewoon onderwijs zo lang op de bus moeten zitten. Er lopen proefprojecten, maar er moet worden geprobeerd om voor eens en voor altijd de vervoertijd aanvaardbaar te maken.

Er kan worden samengewerkt met lokale besturen om in lokalen te voorzien waar studenten in veilige omstandigheden voor de examens kunnen studeren. Hoger-onderwijsinstellingen moeten die mogelijkheid ten volle benutten. Het is goed dat studenten in dergelijke context sociale interactie kunnen hebben, wat hun mentaal welzijn sterk kan bevorderen.

Betrokkenheid van ouders, studenten en leerkrachten is belangrijk. Een vaak gehoorde klacht tijdens de hoorzittingen was dat er veel boven de hoofden is beslist. In crisistijden is eenheid van commando nodig en moet er snel beslist kunnen worden. Niettemin waren er toch zaken waarbij betrokkenheid mogelijk was geweest. Als er betrokkenheid is, is de steun voor de genomen maatregelen ook groter.

Deze crisis moet worden aangewend om bepaalde zaken in de toekomst structureel te verbeteren, zodat deze niet voor niets is geweest.

5. Uiteenzetting door Hannelore Goeman

Hannelore Goeman is blij met het voorstel van resolutie. Tijdens de crisis is geprobeerd om de grenzen tussen meerderheid en oppositie te overstijgen en werd er vooral geluisterd. Tijdens de hoorzittingen kwamen inspirerende verhalen aan bod over welke bergen werk er verzet zijn in het hele onderwijsveld. Iedereen is tot het uiterste gegaan om onderwijs te blijven bieden in bijzonder moeilijke omstandigheden. Ze is daar erg dankbaar voor.

Toch is het duidelijk geworden dat er ook dingen moeilijk of slecht zijn gelopen, bijvoorbeeld op het vlak van communicatie, draaiboeken of leerlingenvervoer, zeker in het buitengewoon onderwijs. Er waren ook opmerkingen over het tekort aan materiaal, van mondklappers tot laptops. Er was ook een tekort aan leerkrachten

doordat die uitvielen of in quarantaine moesten. Ook nu nog zijn er zeer grote uitdagingen om ervoor te zorgen dat alle leerlingen, studenten of cursisten goed door de crisis geraken, zowel op mentaal vlak als op het vlak van het wegwerken van de leerachterstand. Sp.a vindt het belangrijk dat instellingen en scholen niet de prijs moeten betalen van deze crisis en financiële compensaties zijn dan ook nodig. De crisis is niet voorbij en het is belangrijk dat het Vlaams Parlement aanbevelingen doet met betrekking tot zaken die in de toekomst beter kunnen en moeten.

Sp.a vindt de aanbeveling belangrijk dat scholen, instellingen en centra in de mate van het mogelijke maximaal openblijven. Het volgen van lessen voor een computerscherm is niet hetzelfde als in de klas. Dat geldt zeker voor leerlingen in praktijkgerichte opleidingen. Er moet dan ook zoveel mogelijk worden ingezet op contactonderwijs, wat de kwaliteit van het onderwijs alleen maar ten goede komt, alsook het mentaal welzijn. Zeker voor leerlingen die het thuis moeilijk hebben of waar ze zelfs niet veilig zijn, is dat essentieel.

Er is een ICT-strategie nodig voor het onderwijs. Dat gaat niet enkel over materiaal, maar ook over opleiding en bijscholing van het personeel en erkenning van het ICT-personeel. Er moet worden nagedacht over hoe digitalisering een structurele plaats kan krijgen in het onderwijs.

Als er geen andere keuze is dan over te schakelen op afstandsonderwijs, dan moet alles op alles worden gezet om samen met de lokale besturen leerlingen te bereiken die van de radar dreigen te verdwijnen. Er moet ook nagedacht worden over een kwaliteitskader voor afstandsonderwijs.

Er moet meer aandacht zijn voor betrokkenheid van leerlingen, cursisten en studenten. Zij hebben aangegeven dat ze zich te lang onvoldoende gehoord hebben gevoeld.

Ook leerkrachten moeten worden ondersteund om in de eerste plaats tijdens de lesuren de leerachterstand aan te pakken en leerlingen zoveel mogelijk individueel te helpen. Dat betekent meer handen op de werkvloer.

Het is belangrijk dat studenten ook in de toekomst kunnen blijven rekenen op de overmachtsclausule als ze als gevolg van de crisis niet in staat zijn om hun lessen deftig te volgen, waarbij ze na de tweede zit beroep kunnen aantekenen om hun leerkrediet te kunnen meenemen.

Sp.a zal het voorstel van resolutie met veel overtuiging goedkeuren en hoopt dat de Vlaamse Regering ermee aan de slag gaat. Hannelore Goeman is blij dat er een gezamenlijk voorstel van resolutie zal komen en dankt de voorzitter voor de manier waarop hij de vergaderingen heeft geleid.

6. Uiteenzetting door Roosmarijn Beckers

De coronacrisis is er heel onverwacht gekomen en niemand wist hoe ermee om te gaan. Volgens *Roosmarijn Beckers* zijn er in de eerste golf dan ook fouten gemaakt. De bedoeling van deze commissie was om uit die fouten te leren en aanbevelingen te formuleren voor de Vlaamse Regering zodat ze zich niet zouden herhalen. Op het vlak van onderwijs zijn er dertien hoorzittingen georganiseerd waarin de sprekers hun opmerkingen en bekommernissen duidelijk hebben gemaakt.

Elke fractie moest tegen 8 december 2020 aanbevelingen opmaken en het Vlaams Belang heeft er tachtig overgemaakt aan de commissiesecretaris. De partij was ook op alle hoorzittingen aanwezig en stelde zich constructief op. Roosmarijn Beckers was dan ook erg verrast toen ze vernam dat de geplande commissievergadering van 11 december 2020 niet zou plaatsvinden. Ze begrijpt dat er tijd nodig was om

alle aanbevelingen te lezen, maar was zeer verbaasd toen ze op 15 december 2020 vernam dat de commissievergadering alsnog op 16 december 2020 zou plaatsvinden. De verbazing sloeg om in verontwaardiging en verbijstering toen ze 's nachts de beleidsaanbevelingen in haar mailbox kreeg. Ze vindt het een heel onkies manier van werken. Er was amper tijd om ze door te nemen. Het Vlaams Parlement pretendeert een open instelling te zijn, maar dit getuigt van achterkamerpolitiek die thuishoort in de vorige eeuw. Het Vlaams Belang is de tweede grootste partij van het land en vertegenwoordigt 800.000 kiezers. Die mensen worden in hun hemd gezet en dat is een democratie onwaardig. In tijden van crisis is eenheid erg belangrijk en de partij heeft laten zien constructief te willen meewerken, maar niettemin worden er politieke spelletjes gespeeld en dat is beneden alle peil.

7. Uiteenzetting door Jo Brouns

Jo Brouns dankt ook alle sprekers die zijn komen getuigen in de commissie. De passie voor het onderwijs droop er telkens vanaf en ze hebben het onderwijs mee helpen rechthouden tijdens de voorbije zware maanden. Hij houdt ook een goed gevoel over aan de samenwerking in de commissie.

De coronaperiode heeft ook geleid tot erkenning voor het onderwijspersoneel. In de samenleving was er onterecht een verkeerd beeld ontstaan van het onderwijs en was er onvoldoende waardering. De pandemie heeft ervoor gezorgd dat ouders een beter inzicht hebben gekregen in de waarde en het belang van de opdracht en de inzet van leerkrachten.

De digitale verbondenheid heeft er in het onderwijs voor gezorgd dat het leerrecht maximaal gegarandeerd werd. De digisprong is één van de grote vernieuwingen in het onderwijs. De 'remuntada' is ingezet, dankzij de enorme inzet en toewijding van leerkrachten en in het bijzonder de ICT-teams, maar nu moet verder gewerkt worden waarbij infrastructuur de basisvoorwaarde is, alsook digitale vaardigheden. De digitalisering zal nooit de leerkracht vervangen want er gaat niets boven contact-onderwijs in de klas, maar in de toekomst kan de veel te zware boekentas plaats ruimen voor een laptop of een tablet. De sprong kan maar gerealiseerd worden door de ICT-teams die het elke dag op het terrein zullen moeten waarmaken. CD&V geeft de ICT-coördinatoren een dikke pluim voor de manier waarop ze deze crisis hebben gebolwerkt. In het voorstel van resolutie zal er bijzondere aandacht gaan naar de meest kwetsbare leerlingen die ook in het digitale verhaal nooit losgelaten mogen worden.

8. Uiteenzetting door Kathleen Krekels

Kathleen Krekels wil terugkomen op twee belangrijke onderwijstypes die zich vaak vergeten hebben gevoeld, namelijk het buitengewoon onderwijs en het dko. De draaiboeken kwamen vaak aan bod tijdens de hoorzittingen. Ze kregen veel bijval als leidraad en ondersteunend instrument, maar verdienden meer afstemming voor elk onderwijstype en elk onderwijsniveau, zeker voor het buitengewoon onderwijs. Velen zijn aan de slag gegaan met de draaiboeken die voorhanden waren of hebben er zelf ontwikkeld, maar anderen kozen liever voor het zekere en hebben hun scholen gesloten met alle nadelige gevolgen voor de leerlingen van dien. Het voorstel van resolutie zal aangeven dat de draaiboeken goed afgestemd moeten worden zodat ze een ruggeleuning kunnen vormen voor iedereen.

Tijdens de crisis is gebleken dat veel afhangt van het beleidsvoerend vermogen van de directie en de draagkracht van het schoolteam, en dat zou eigenlijk niet mogen. Deze twee zaken moeten in de toekomst versterkt worden, zodat elke crisis op een goede manier opgevangen kan worden en nooit in het nadeel van de leerlingen mag zijn.

Een ander belangrijk punt in het buitengewoon onderwijs is de organisatie van het leerlingenvervoer. Uit de problemen met de lopende proefprojecten moeten zeker lessen getrokken worden voor de toekomst.

Er was aan het begin van de crisis een tekort aan beschermingsmateriaal in het buitengewoon onderwijs dat heeft moeten wachten vooraleer het werd opgenomen als prioritaire groep. Het is daarom belangrijk om in een reservestock te voorzien die in geval van nood onmiddellijk aangesproken kan worden.

Een laatste belangrijke punt is de afstemming tussen het buitengewoon onderwijs en de internaten zodat sluitingen vermeden kunnen worden. Op die manier kunnen opvang, zorg en therapie maximaal gegarandeerd blijven.

Ook voor het dko moeten de draaiboeken meer specifiek gericht worden op hun specificiteit. Verder worden ze ook geconfronteerd met de impact van de dalende inschrijvingen. Recente cijfers tonen aan dat het in totaliteit lijkt mee te vallen, maar specifiek per graad is de impact van de dalende inschrijvingen groter of kleiner. Zo kijken veel volwassenen de kat uit de boom. De impact van het verlies aan die werkingsmiddelen moet zeker in het oog worden gehouden.

Er wordt gevraagd om de evaluatie van de nieuwe regelgeving uit de stellen tot een beter moment, niet alleen ten voordele van de werking in het algemeen maar zeker ook voor de aanbodsvoorwaarde die aan academies wordt gesteld en waar corona sowieso impact op kan hebben, ook op langere termijn.

De CLB's hebben getoond dat ze heel snel kunnen schakelen. Ze werden ingeschakeld voor contactopsporing en hebben dat prima gedaan. Het is dan ook een aanbeveling om te zorgen voor voldoende mankracht bij de CLB's in het kader van de contactopsporing, maar ook om de continuïteit van de bestaande dienstverlening te garanderen, zoals vaccinaties, de draaischijffunctie en de handelingsgerichte diagnostiek. De overheid moet garanderen dat de CLB's al deze kerntaken kunnen blijven vervullen, ook als ze er nog iets extra moeten bijnemen. Er zal in het voorstel van resolutie ook gevraagd worden om CLBch@t uit te breiden.

De samenwerking tussen de CLB's en de eerstelijnszorg was al een heikel punt in het verleden, maar is nu meer dan ooit noodzakelijk. Het CLB speelt een belangrijke rol in het mentaal welzijn van kinderen en jongeren, maar ook de eerstelijnszorg. De samenwerking moet worden gefaciliteerd.

In het voorstel van resolutie zal worden gevraagd om in samenspraak met de CLB-sector te onderzoeken op welke manier er aandacht kan worden besteed aan de psychosociale gevolgen voor leerlingen die gedurende langere tijd geen contact-onderwijs kunnen genieten.

9. Uiteenzetting door Arnout Coel

Arnout Coel zoomt nog even in op het belang van de aanbevelingen met betrekking tot infrastructuur, zoals sanitair en ventilatie. Daar moet aandacht voor zijn in de ontwerpen van nieuwe schoolgebouwen. Ook het mogelijk maken van digitale lesvormen moet daarin opgenomen worden. Goede handhygiëne kan verder geoptimaliseerd worden en er kunnen nieuwe technologieën gebruikt worden op het vlak van toegangscontrole. Tot slot moet er ook gefocust worden op de digitalisering, niet alleen om te kunnen omgaan met pandemieën maar ook om de algemene onderwijskwaliteit te verbeteren.

10. Uiteenzetting door Jan Laeremans

Jan Laeremans wijst erop dat het Vlaams Belang graag aan deze aanbevelingen had meegewerkt, zowel inhoudelijk als taalkundig, maar de kans niet heeft gekregen. Nochtans is in de huidige crisis een zo groot mogelijk draagvlak nodig in het Vlaams Parlement. Ondanks alle miserie in het onderwijs blijft het cordon sanitaire hardnekkig toegepast worden. Daarom zal de partij zich bij de indicatieve stemming onthouden en amendementen indienen in de plenaire zitting.

11. Repliek van Björn Rzoska, commissievoorzitter

Björn Rzoska zegt dat er aan een hoog tempo is gewerkt en daagt Roosmarijn Beckers en Jan Laeremans uit om een ander voorstel van resolutie te vinden dat in nauwelijks anderhalve week is opgesteld. Hij heeft inhoudelijk ook weinig kritiek gehoord.

De spreker zou het pas onkies vinden mocht de commissie de vele getuigenissen en problemen in het onderwijsveld niet beantwoorden voor het kerstreces van 2020. Het is belangrijk dat deze commissie snel met gedragen aanbevelingen komt. De voorzitter maakt zich sterk dat er een heel evenwichtige tekst is opgesteld, die rekening houdt met veel opmerkingen uit het brede onderwijsveld, wat geresulteerd heeft in meer dan honderd aanbevelingen aan de Vlaamse Regering. Dat is het belangrijkste en niet zozeer de beschuldigingen van politieke spelletjes.

12. Repliek van Jan Laeremans

Jan Laeremans is het ermee eens dat er aan een hoog tempo is gewerkt en dat is ook niet zijn kritiek, maar het Vlaams Belang had bij die discussie moeten zitten. Dat had zeker tot een gezamenlijke oplossing kunnen leiden. Het gaat hem niet om de timing. Hij begrijpt dat het voorstel van resolutie beter voor de kerstvakantie van 2020 goedgekeurd kan worden, maar op zich is er geen hoogdringendheid. Dat kan evengoed op de eerste plenaire vergadering van 2021. Hij vindt het bijzonder jammer hoe het spel is gespeeld en het Vlaams Belang zal in de plenaire vergadering dan ook amendementen indienen.

13. Indicatieve stemming

De aanbevelingen worden bij indicatieve stemming met 11 stemmen bij 2 onthoudingen aangenomen.

Björn RZOSKA,
voorzitter

Koen DANIELS
Loes VANDROMME
Hannelore GOEMAN,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

bso	beroepssecundair onderwijs
CBE	centrum voor basiseducatie
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
dko	deeltijds kunstonderwijs
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OKAN	onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers / onthaalonderwijs voor anders- talige nieuwkomers
stuvo	studentenvoorzieningen
tso	technisch secundair onderwijs